

S'ha posada a la venta l'obra dramàtica en 2 Actes i en vers

Aben-Amar

Original de
D. DANIEL CANO
e inspirada sobre tradi-
cions d'Artà

El producte íntegre de sa venta s'entregarà a l'hospital
d'aquesta vila.

**Demanau-la a la LLIBRERIA DE FERRER I SUREDA, Quatre Can-
tóns, 31 Plassa, 2**

salvaje, de labios de una señora muy morena y muy fea que lleva el pelo constelado de críveles. Horrorizado me he tapado las orejas; el chillido gutural, estridente, de esta mujer, crípsa los nervios produce e-calofríos; parece que va a romperse su garganta, la cara se le enciende al sostener el agudo mientras el *tocaor* agita furiosamente las cuerdas de la guitarra con su zarpa negruzca; el resto de los reunidos bate palmas ílm camente, muy serios con los ojazos muy abiertos y sigue la canción que había de muertes y amores *des-graciasos*, del *paresito* en la cárcel de la *ma-resita* en el *hospital* etc. etc. Todas co-as muy lúgubres que achican el corazón. Fince la copla esfumá dose lentamente, muriendo como un suspiro que se lleva el aire, quebrán dose en un sollozo bravo que parece des-garrar las entrañas de la *cantuora*. Entonces brota un grito formidable un *¡olé!* que rugen los de la tertulia y cuantos están en el café, que ríen, lloran, gritan y aplauden como si estuviesen locos.

Inmediatamente una ronda de *munsaniga* *pasá* que van sirviéndose unos a otros con mucho cariño; y otra vez la cadencia soñolienta de la guitarra.

Al salir del café llega a mis oídos la copla que es un gemido, una saeta sollozante que vibra en la quietud de la noche callada.

Otras veces he visto llegar al café una comparsa, cuatro o cinco señores, algunas señoras, muy serios, casi fúnebre. Diríase que venían de un entierro. Uno de ellos lleva una guitarra enfundada, con el mismo cuidado que si llevase un recién nacido. El hombre de la guitarra ha colocado el instrumento en una silla, a su lado dirigiéndole una mirada amorosa. Se han sentado sin decir una palabra y se han oído algunos suspiros. Decididamente estos señores vienen de un duelo. Se acerca un camarero obsequioso y uno de ellos pronuncia las palabras sacramentales:

— Las tres primeras docenas.

Yo no salgo de mi asombro. A estas palabras cabalísticas el camarero ha desaparecido como una exhalación. Yo espero impaciente. Pasan algunos minutos y el silencio no se interrumpe. Al fin reaparece el camarero con una bandeja enorme atestada de copas y una botella debajo de cada brazo. Yo me sonrío pensando en Noé y en el Diluvio Universal. Detrás del camarero viene un chicoquillo con otra bandeja de no menor tamaño, llena de platos con jamón, embutidos, aceitunas, etc. Yo me espanto un poco. El camarero va llenando todas las copas colocando tres delante de cada bebedor; el chico, sobre por su parte, ha dejado su preciosa carga la mesa y ambos se escurren.

Y entonces aquellas buenas gentes se abalanzan sobre los bebestibles y comestibles.

Uno de ellos afirma que la primera caña es siempre mala. Todos asienten y beben la segunda para consolarse del amargor de la primera. Cuando ya está va la primera ronda empieza el canto. El *tocaor* desenfunda el precioso artefacto y a los primeros acordes, una de las señoras rompe con una malagueña que la hace retroceder en la silla poniendo los ojos en blancos.

Y yo me marché por un camino a sentir la comezón de un mosquito que pudiera costarme un garrotazo.

DR. CENTENO

EL CATALÁ OBLIGATORI

A propòsit d'una conversa

Convendria qu'els poquíssims espanyols qui ho son de bon de veres comensassen a predicar entre les gentes de bona voluntat de tota la península l'alta conveniència d'estudiar i aprendre'l catalá. La nostra llengua te ja prou títols—i prou semblança amb la castellana i la francesa—perque cap espanyol culte la desconega.

No es duptós qu'arribará el dia, si les coses de Catalunya segueixen la marxa d'ara, que será ensenyada, no sols en les escoles nacionals. (es a dir, catalanes), sinó en totes les espanyoles. Però, cal amar preparant el camí, el camí únic que'ns pot dur a l'unió germanívola de tots.

Els Espanyols no nos coneixerem mentres no nos entengem parlant cadascú la pròpia llengua, perquè la llengua d'un poble es tota d'una pessa amb la seva ànima.

Es un error pensar que basta amb el castellà. Amb el castellà, nosaltres los entenem a ells, però ells no nos entenen. Lo més pur, lo més íntim del nostre jo es intraduble.

Ningú arribará mai a comprendre el fons de la nostra ànima, ni la de cap poble, sense entendre l'idioma qui l'expressa naturalment.

Aquest disgust d'alguns forasters al sentir parlar catalá davant ells, ve de que coneixen qu'en nosaltres hi ha dos homes; el qui parla ambells i l'altre qui es el verdader, i s'els apa-reix de sobte com un intrús desconegut, en els accents d'una llengua extragera. Ells vo drien matar-la, millor dit, voldrien que nosaltres el matassem. Ens demanen que l'ex-trangulem. I n'hi ha dels nostros que casi s'hi atreviren!

S'avendrien al pròpi suïcidi, per fer present d'un mort a la patria espanyola. Jo crec que de mort no'n sobren.

Atants de la Lluna

PERDIGONADES

¡Ja hu val amb aquets automòvils! Ara tornen estar trempats i cada dia arriben; aixó si, no vulgueu sebre el temps empleat en la travessia, dues, dues i mitja, tres hores per fer els 20 Kíms. que hi ha de Manacor a Artá, un poc més d'l temps que empleaven le- diligenc- cles quant feien el mateix servici. ¡I diuen que no progressam! Però, com sempre i en qualsevol assumpte hi ha diferents parers; n'hi ha que diuen, que aixó es anar enrera, que es una afronta per un poble consentir aquestes coses, perquè els dies que no arriba d'hora an el tren (que son bastants) ocasiona certs perjudicis an el passatje, que no son bons dobbés per indemnissarlos i una partida de coses més, que vos fan duptar d'aquell progrés i vos fan preguntar, si a Artá no hi ha qui vetli per el ben-estar del poble, si la Companyia de Ferrocarrils es impotent per fer cumplir el contracte que te firmat amb el propietari d'els automòvils i per el qual s'obliga a dur els passetjes a Ciutat o a una estació ahont pugui alcansar el tren, els dies que no hi es a temps. Exposam aquestes coses, per- que trobam que es hora que s'hi posi retjit i les exposam fent us de la forsa que mos dona la veritat dels fets i en nom de la democracia i llibertat tant sovint trepitjada pels qui se'n diuen defensors.

Fa una temporada que a certs cafés de la vila s'hi veu una concurrencia excessiva d'atlots. L'any passat en aquestes columnes en *Filiculus* se va fer eco de l'abandono que hi havia amb aquestes coses el batle d'aleshores D. Antoni Cano f-ntse càrrec del mal nom que donava aixó en el poble, va cor- rectir l'abús. Avuy que hi torna esser mos per- metém suplicar an el nostre Batle que hi pos remei amb la seguredat de que, com el seu antecessor, tindrà un apiu íment del poble.

I de lo de Madrid ¿que no n'hem de par- lar un poc? Ja es hora d'averitat? Idó heu de pensar que la roda, redola i els de sempre, fan sempre lo mateix. Qu es hora de menjar, que es necessari que governi un sol partit; que es hora de que els nostres deixin el ministeri; que es necessari el partit, per us de la monarquia, etz. etz. Però, que cap diguli es precis treballar o ajudar als qui treballen per salvar l'Espanya, aixó son altres cinc cen- tes. ¡Pobra Monarquia! si s'hagués d'agontar amb aquests estalons. Com si la Monarquia no fos d'Espanya i si d'un partit determinat. ¡Com si no tengués el seu millor bresol en l'obra de govern qui treballa per fer l'Espanya gran! ¡Pobres senyors! Empeñats amb estrenyer el seu dogal, anyoren el temps de fer el *pandero* i menjar a esquena dreta. No, no tornarà aquell temps dels governs iesptes, aixó son, com defem l'any passat, els estira- ments d'un có- qui mor, en el qual se liarga azonia li fa pensar en la salvació, però, ja está fet ¡Pobre Monarquia si no pogués anar més que amb crosses!

COSME

CORRESPONDENCIA

CELIFER.—La vostra poesia fou publi- cada ¿Que mos hi ferian de contents si de tant en tant nos esorguesseu colca cosa!

L. GRIMALT. *Eroïssa*—Rebudes dues

pessetes per gir postal a conta de la subscripció d'enguany.

Dr. CENTENO.—Per fi arrihen els vostres desitjats articles. Vos feim justícia. Al ser a Barcelona eviau la direcció i escriurem carta p'el correu.

L'AMO DE SA CLASTA.—El vostre article no arribà d'hora per aquest número. Anirà al qui vé. Contentíssims.

CRÒNICA

DE CA-NOSTRA

Al dia en que nos trobam el temps no ha romput encara; seguim d'estiu fort amb una calor com no la feu en el més passat. El sol es calent ferm i a dins les cases fa un baf asfixiant. Molts d'anys sol ploure entre les dues Mare de Deu, però enguany surt de botador. No es qui 'ls pagesos no desitgin s'algo perque es ben hora de sembrar civades i ordís. Si Deu ho vol, plourà prest. Així sia.

Aquesta setmana passada arribà don Juan Bover Fullana, nou mestre interí que ve a ocupar la vacant que deixà D. Segon Diaz (a. c. s.). Sembla un jove molt llist, ben desxon-dit i molt culte. Encara que venga interinament, te oposicions aprovades i esta amb expectació de plassa. Això mos fa suposar que prest se despedirà de noltros, i més suposat que per Real Ordre s'ha disposat que als d'oposicions aprovades se 'ls doni les places de nova creació. Sia benventut.

El dia 5 vengué D. Josep Colominas, delegat per l'Institut d'Estudis Catalans de Barcelona, per estudiar la Prehistoria de Mallorca Acompanyat del Director de LLEVANT, Mossen Llorens Lliteres, i el seu fotògraf, visitaren els monuments megalítics, dels Pujols del Millac, i els de darrera les cases dels Pujols, el de Son Frare i el de Ses Paisses, dels quals en prengueren varies fotografias. Al capvespre acompanyats del Sr. Garcias farmacèutic, visitaren els de S'Auma i els de Lluchamar de San Llorens. Segons digué té el propòsit de venir aquest any qui vé, per comensar l'exploració dels més interessants. Ho celebrariem.

Segons diuen se projecta per aquest més una festa benèfica organizada per Mossen Sureda Blanes i D. Antoni Esteve Blanes. Sembla qu'en ella hi pendrán part la majoria de joventes estudiantes les quals estoden l'hermosa sarsuela «Los Sueños de Sili». Al sebre el programa el publicarem.

La Tercera Ordre Regular, la setmana passada celebrà capítol provincial presidit p'el Rm. P. Arnau Rigo Comisari General de l'Ordre. En ell foren confirmats en son càrreg la major part dels superiors entre els el Reverent P. Fr. Juan Garcia del Convent d'Artà, i fou anomenat superior del de Palma el Rt. P. Fr. Sebastià Llinas, Artanenc, en lloc del P. Fr. Miquel Vidal el qual es estat anomenat Segretari Provincial. Sia enhorabona a tots.

Tenim un altre artanenc publicista. Gracies a Deu. Mossen Francesc Sureda Blanes (a). Tafona acaba de publicar un hermós llibre «La Educació de la mujer, dedicat a les alumnes de la Normal de Mestres de Ciutat. Son preu 2'50 pts. Les normalistes tenen el 20 per 100 de rebatxa. Se ven en la llibreria de Ferrer i Sureda, Plassa, Artà. Hem estat obsequiats amb un exemplar per la Biblioteca de Minerva. Mos n'ocuparem en un altre n.º si Deu no vol.

A pesar de la calor reinant son ja molts els estudiantants qu'abandonen Cataratjada i tornen a la vida de poble.

S'ha despedit cap a Barcelona el nostre amic i col·laborador D. Mouserrat Sancho Lliteras advocat, amb la seua Sra. esposa.

S'ha despedit també per Palma Fra. Rafel Salamanca el qual ha residit una partida d'anys en el Convent d'Arta dirigint el Col·legi de St Bonaventura i aont se captà generals simpaties. Igualment ho feu Fra. Julià el qu' amb el Rm. P. Arnau Rigo s'en va cap a Roma. Deu les do bon viatge.

La setmana passada sortiren cap a Mahó una partida de soldats artanencs del qui ultimament s'havien entregats els quals foren sortejats i Deu vulgue que hi caiguessen. Bona sort.

L'altre dia en Juan Garbell fill del desgraciat Arnau que esta tancat fa anys a la loqueria de Ciutat, tengué un atac de la mateixa malaltia i comensà a fer desparats, e insultar a la gent un dia i un altre i com no tenia familia qui l'hostetjas se vejeren an el cas de dur-lo al Hospital mentrestant s'arretglaua l'expedient per recuir-lo a la loqueria. Durant la venada el guardava el celador Guillem Moma, el qual li consentí que sortís a fumar un xigarro a la fresca, i al temps que hi era embotona al celador p'el coll i anava per esconyar-lo, però ell, encara que rebé unes quantes esures fortes tengué temps de cridar ajuda i comparegueren homes i dones de per tot. En Garbell quant vejé tanta gent s'en anà a tancar-se en el quarto, i per entrar tengueren que forsar la porta. Oberta aquesta ningú gosava envestir-lo perque tenia una cadira alta i amanassava. En Guillem Bujosa (a) «Canancia» feu una valentia; encara que rebé unes quantes cadirades logia sujectar-lo i allavontes els demes ajudaren i li posaren la forsa. El dia 10 fou transportat en cotxo a la loqueria de Ciutat.

Durant aquest any passat hi hagué 85 morts grans entre ells 10 de ussics, lo que resulta esser un 12 p 8 Enguany de morts grans n'hi ha 50 per ara i ja hi ha també 10 morts de tuberculosis, o lo qu'es igual un 20 p 3. No es ver que seria convenient preocupar-nos un poc mes de veure d'ont provenen aquestes malalties dins aqueixa loquelitat i mirar de remedi-ho en lo possible. L'aument es massa gros per quedar-mos mans plegades.

REGISTRE

Desde'l dia 10 d'Agost

NAIXEMENTS

Agost 15.—Juan Ginart Massanet
 » 15.—Francisca Ginart Massanet besons
 » 19.—Maria Moreno Lozano
 » 21.—Juan Pomar i Omar
 » 23.—Sebastià Payeras Alzamora fill de sa Comara Metxa jova
 » 24.—Nicolau Bernat Ginart
 » 25.—Miquel Sureda Alzamora
 » 27.—Juanaina San ho Muntaner
 » 31.—Bàrbara Pereto Ferragut
 » 31.—Margalida Pereto Ferragut bessonas
 Sebte. 6.—Cristofor Solvellas Espinosa

Resúm 6 nins i 5 nines. Total 11

PARVULS MORTS

Agost 4.—Magdalena Lliteras Torres
 » 24.—Maria Ferrer Ginart
 Setembre 3.—Gabriel Morey Opi
 » 5.—Margalida Gil Nicomau
 » 6.—Maria dels Encarnas

Resúm 1 nina i 4 nines. Total 5

DIFUNS GRANS

Agost 12.—Jaume Bonnin Picó (a) Guixó, era casat amb na M. Bova, tenia 48 anys. Morí d'Angina de pit. Era un bon home, molt tractable, tengué la desgracia de ma-

tar una nina amb el seu carro i fou tal el seu susto que congrí una malaltia que li ha durat un par d'anys. Era subscriptor del LLEVANT les e'l 1.º número. Al cel sia.

Dia 12.—Maria Sancho Garau (a) Blaya, casada de 31 anys. Era del Forn de Can Blay de devora Sa Cantina des Poll. Morí física, el mateix dia qu'en Jaime Guixó, de manera que com un estava a un cantó i l'altra a s'altra els qui anaven a resar la corona al sortir de la casa d'un entraven a l'altra. Deu l'haja perdonada.

Dia 14.—Maria Ferrer Llaneras (a) Gato, casada, de 55 anys, morí de un cranc an el ventre.

Dia 15.—Pau Palou Massanet (a) Palou, fadrí de 17 anys, de febres tifoideas.

Dia 31 Agost.—Bàrbara Santandreu Sancho (a) Figuerota, fadrina, de 14 anys, de Ses febres, també.

Setembre dia 2.—Bartomeu Gil Terras-sa (a) Bauc, viudo, de 77 anys, de Malaltia de ventre.

Dia 3.—Margalida Taverner Adrover viuda de 83 anys, de Bronquitis.

Dia 8.—Catalina Cursach Tous, casada, de 56 anys. Era sa Madona de S'Ametllarà, germana de l'amo Andreu, gent bona com es pa. Va morir física i li feren una gran acompanyada.

Dia 8.—Margalida Gil Durán (a) de Son Galianeta, viuda, de 84 anys de Hemorragia cerebral.

Resúm 3 homes i 6 dones. Total 9
 Al cel sien tots

MATRIMONIS

Agost dia 24.—Bartomeu Lliteras Dandús amb Margalida Mestre Orell, fadrins.

Dia 31.—Antoni Alzamora Bisquerra amb Maria Blanes Nadal, fadrins.

COVERBOS

Un atlotet entra a l'escola i du un mandet de cotó fluix dins una orella. Es mestre com el veu, creguent-lo malalt li diu:

—Marti, qu'es que tens, com es que te tapes aquesta sola orella?

—Senyó mestre-respón ell—com que V. me digué aïr que tot lo que m'entrava per una orella tot d'una me sortia pe s'altra, per aixó m'en sap una, perque tot m'hi quedí a dedins.

Un estudiant presentava es conta del Director del col·legi, á son pare, i aquest al veure lo que pujava sa suma li digué:

—¡No m'hauria cregut mai qu,els estudis costassen tan cars!

—No, i ell,—respoongué el fíy,—pensí que jo som un des qui manco estudien.

AGENT CORRESPONSAL DE
LLEVANT EN SUB-AMÉRICA

:: **Manuel M. J. Pastor** ::

Jujay, 1128

BUENOS AIRES

GRAN COLMADO A TANENC d'en GUIÈM BUJOSA (a) Ganancia

SE VENEN BONS I BARATO

Comestibles de tota casta, licors, dolces, galleta, etc., etc. e Grandlós surfi

Aquesta casa es s'única depositaria dins Artá del ANIS URGEL

Fixau-vos be en sa Direcció: CARRE de PALMA, 3 - ARTA

S'agencia Bujosa (a) Ganancia serveix amb esment, puntualitat i barato qualsevol encàrrec se li fassa per ciutat i pels altres pobles de Mallorca

Despaig a Artá: Carré de Palma, núm. 3 Despaig a Palma: Estanc d'es Banoh de s'Oll

Grandes Almacenes

: San José :

Yda. Ignacio Riguer

Sastrea Canisera Merceria Zapateria Paneria
Laneria Faneria Lenceria
Géneros de punto Sederia, trousseaux para viaje
OBJETOS DE REGALO

Depósito de máquinas parlantes
— PATHEFONO —

PRECIO FIJO
Brondo, 7 9, 11. No. de, 118 Teléono, 217

Disponible

NO COMPREU CAFÉ
que no passeu abans per sa botiga d'en
JAUME CABRER
que'l te do i trese

Allà heu trobareu tota casta de
comestibles i a tot preu
ARRÓS, VERDURES, PATATES, etc.
Carré de Antoni Blancs Juan - Antas Puput

FARMACIA
Llorens Garcies
OFERTA A TOTES HORES
vino i aixarops medicinalis
Aixarops de cuco del Dr. Moroy
preparat amb una cuquera d'ARTÁ
PLASSETA DES MARXANDO

GRAN BOTIGA
AMB GENERO DE TOTA CASTA A TOT PREU;
— CALSAFI I DE MODA —
A CANA VIVES
CARRÉ DE PARROQUIA, 1

CAP BOTIGA
VEN EN MILLORS CONDICIONS QUE SA D'EN
Juan Vicens (a) Jan
Tota casta d'articles, comestibles, galletas, etc.
ES REPRESENTANT DE SA PERFUMERIA
L. CACCIO
TE DEPOST DE MAQUINES DE COSIR
PAPPI I AUONS
Com també tota casta d'instruments musicals. Banuets, Guitarras, etc.
DIRECCIO: SA ALCAIDIA, 3

Ebanisteria
Magatsem
de mobles
D'EN

Miquel
Morey
Parroquia, 7
- ARTA -

RONDAIES
DE MENORCA
Andreu Ferrer
Un volum en 4.ª 2 Pases
SEMANALES A LA LIBRERIA DE
FERRER I SUREDA
ARTÁ

En aquesta administració
podreu encarregar
tota casta de
IMPRESOS
Se serveixen amb prestat

LIBRERIA, PAPETERIA
I CENTRE de SUSCRIPCIONS
DE
Ferrer i Sureda
Aquí trobareu paper de tota casta a la menuda i en gros, plecs
llibretos, tintes, llapiceria, etc. etc.
llibres escolars i relligiosos
— A PREU DE CATALEG —
s'encomanden de tota casta en tota puntualitat ad
QUATRE CANTONS, 3 ARTA

Ensaimades i Panets
En loch se troben millós que a la
Panaderia Victoria
ESPORN NOU

Miquel Roca Castell
El sa botiga heu trobareu
sempre pans, panets,
galletas, bescuits,
rollets, i tota casta de pasticeria
TAMBÉ SE SERVEIX A DOMICILI
Netedat, prestat, i economia
DESPAIG Carré de Palma 3 bis. ARTA